

Hygiënemaatregelen in de sector van de diervoeders : synthese

1. Wetteksten

Koninklijk besluit van 14/11/2003 betreffende autocontrole, meldingsplicht en traceerbaarheid in de voedselketen.

Koninklijk besluit van 10/11/2005 betreffende heffingen bepaald bij artikel 4 van de wet van 9 december 2004 betreffende de financiering van het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.

Koninklijk besluit van 16/01/2006 tot vaststelling van de nadere regels van de erkenningen, toelatingen en registraties vroeger afgeleverd door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen.

Koninklijk besluit van 21/02/2006 tot vaststelling van de voorwaarden inzake erkenning en toelating van inrichtingen in de diervoedersector.

Verordening (EG) nr. 183/2005 van het Europees Parlement en de Raad van 12 januari 2005 betreffende de diervoederhygiëne.

2. Erkenning, toelating en registratie van inrichtingen

Ten gevolge van de publicatie van de verordening (EG) nr. 183/2005:

- mogen de inrichtingen die reeds erkend en/of geregistreerd zijn overeenkomstig het koninklijk besluit van 30 oktober 1998 betreffende de erkenning en registratie van fabrikanten en tussenpersonen en de toelating van operatoren en handelaars in de sector diervoeding, hun activiteiten voortzetten na 1 januari 2006 op voorwaarde dat het FAVV hiervan op de hoogte wordt gebracht ;
- moeten alle andere operatoren die van ver of van bij actief zijn in de productie, verwerking of distributie in de sector diervoeding, een registratieaanvraag bij het FAVV indienen als ze deze activiteit wensen voort te zetten na 1 januari 2006.

Alle operatoren die werden gecontroleerd door het FAVV, werden verzocht een formulier in te vullen in het raam van de financiering van het FAVV. Met het oog op de administratieve vereenvoudiging, wordt dit formulier beschouwd als een eerste melding of registratieaanvraag in de zin van de verordening die de exploitanten van de diervoedersector de toelating geeft hun activiteit(en) verder te zetten. Er zal echter bijkomende informatie moeten worden gegeven volgens de standaard registratieprocedure die wordt ingevoerd in de loop van 2006. Het feit dat een formulier daartoe wordt ontvangen vanwege het FAVV, geldt als bewijs voor de registratie.

In voorkomend geval, kan het formulier dat moet worden gebruikt voor de registratie, hier worden **gedownload**. Het moet per post worden opgestuurd naar de provinciale controle eenheid (PCE) waarvan de operator afhangt.

De registratie stelt de operatoren niet vrij om in voorkomend geval erkend of toegelaten te zijn in functie van de toevoegingsmiddelen die ze gebruiken of in de handel brengen. Het koninklijk besluit van 16/01/2006 verduidelijkt de activiteiten die een voorafgaande toelating of erkenning vereisen. Deze worden samengevat in de **tabel 1 en tabel 2**.

3. Voorschriften op het gebied van diervoederhygiëne

De exploitanten van de diervoedersector moeten in het kader van hun activiteit bepaalde hygiënemaatregelen naleven.

De verordening (EG) n°183/2005 bepaalt de hygiënemaatregelen betreffende de diervoeders. Sinds 1 januari 2006 vervangt deze de voorschriften van de richtlijn 96/69/EG en breidt deze uit over alle inrichtingen van de diervoedersector.

De « diervoederhygiëne » omvat alle maatregelen die worden ingevoerd door een exploitant van de diervoedersector om te garanderen dat uitsluitend gezonde diervoeders worden vervaardigd, in de handel gebracht en gebruikt. De term « diervoeder » wordt in de ruimste zin gebruikt en omvat zowel de grondstoffen als de toevoegingsmiddelen, voormengsels of samengestelde voeders, ongeacht of ze al dan niet bestemd zijn voor de voeders van landbouwhuisdieren. In dat opzicht heeft de term « exploitant van een diervoederbedrijf » eveneens betrekking op de fabrikanten van voeders voor gezelschapsdieren.

3.1 Principes van de Verordening

De belangrijkste principes van de Verordening kunnen op de volgende manier worden samengevat :

- de diervoederveiligheid is een verplichting voor de exploitant van de diervoedersector en moet gegarandeerd worden vanaf de primaire productie van diervoeders tot het voederen van voedselproducerende dieren ; dit principe vereist de identificatie van alle exploitanten van de diervoedersector ;
- de gekozen instrumenten om de veiligheid van de diervoeders te garanderen zijn enerzijds gebaseerd op de principes van HACCP en anderzijds op de goede hygiënepraktijken.
- om in overeenstemming te zijn met de voorschriften van de hygiëneverordening, kan er, als hulpmiddel, beroep gedaan worden op "Gidsen voor goede praktijken" ;
- de diervoeders die zijn ingevoerd vanuit derde landen moeten voorzien zijn van een waarborg die minstens evenwaardig is als deze van de diervoeders vervaardigd binnen de EU.
- de exploitanten van de diervoedersector mogen uitsluitend diervoeders verkrijgen en gebruiken van inrichtingen die geregistreerd, erkend of toegelaten zijn overeenkomstig de verordening.

3.2 Algemene voorschriften

De exploitant van de diervoedersector moet ervoor zorgen in overeenstemming te zijn met de van kracht zijnde wetgeving en vooral dat zijn activiteiten (primaire productie inbegrepen) voldoen aan de hygiënemaatregelen vastgelegd in de verordening.

De voorschriften van de verordening zijn echter niet van toepassing op de volgende activiteiten :

- de particuliere huishoudelijke productie van voeders en het voederen van voedselproducerende dieren voor particuliere huishoudelijke consumptie ;
- het voederen van voedselproducerende dieren met het oog op de rechtstreekse plaatselijke verkoop van kleine hoeveelheden primaire producten (melk ,eieren,..) van de producent aan de eindverbruiker ; ([Link verordening H2 853/2004](#))
- de particuliere huishoudelijke productie van voeders en het voederen van dieren die niet voor de voedselproductie worden gehouden ;

- de rechtstreekse verkoop, door de producent, op plaatselijk niveau, van kleine hoeveelheden primaire producten bestemd voor het voederen van dieren van plaatselijke fokkers om op hun bedrijf te worden gebruikt;
- de detailhandel in voeder voor gezelschapsdieren.

3.3 Specifieke voorschriften

De exploitant van de diervoedersector past, rekening houdend met zijn activiteiten, de goede hygiënepraktijken toe die nu eens vermeld zijn in bijlage I (activiteit van de primaire productie), dan weer in de bijlage II van de verordening (andere activiteit dan de primaire productie).

De fokker moet de risico's op besmetting tot een minimum beperken en de goede hygiënepraktijken, vermeld in de bijlage III van de verordening, toepassen.

3.3.1 Specifieke voorschriften voor de primaire productie van diervoeders

De vermelding « primaire productie van diervoeders » wordt voor de eerste keer geïntroduceerd door de verordening. Dit heeft betrekking op de productie van landbouwproducten bestemd voor diervoeding, het vervoer, de opslag, en behandeling ervan op de productieplaats alsook het vervoer van deze primaire producten naar een inrichting die voedingsmiddelen produceert. De toepassing van een eenvoudige fysieke behandeling zoals, bijvoorbeeld, het natuurlijk drogen, het slijpen of inkuilen alsook het mengen van aanvullende voedingsstoffen en van grondstoffen bekomen op het bedrijf worden eveneens beschouwd als primaire productie.

De term primaire productie heeft bijgevolg betrekking op de praktijken die meestal worden aangetroffen op het landbouwbedrijf, zoals de toepassing van inkuiling (met of zonder toevoegingsmiddelen voor bewaringsdoeleinden) en het gebruik van aanvullende voeders bij het samenstellen van de dagelijkse portie voor de dieren.

De primaire producenten van diervoeders moeten voldoen aan de hygiënevoorschriften van de bijlage I. Deze voorschriften voorkomen, beperken of elimineren de risico's voor de voederveiligheid door bijvoorbeeld goede voorwaarden te garanderen voor de opslag van granen zodat de ontwikkeling van mycotoxinen wordt beperkt of door de goede landbouwpraktijken betreffende het gebruik van pesticiden na te leven zodat eveneens het risico op residuen wordt beperkt. De gidsen voor goede praktijken zijn hierbij een uitstekend hulpmiddel.

De maatregelen genomen door de primaire producent van diervoeders worden geregistreerd en ter beschikking gehouden van het Agentschap.

3.3.2 Specifieke voorschriften voor de andere activiteiten (met uitzondering van het voederen zelf)

De verordening vormt de basis voor de hygiëne in de diervoedersector. De exploitanten van de diervoedersector die activiteiten uitoefenen die geen betrekking hebben tot de primaire productie van diervoeders, moeten de HACCP principes invoeren en voldoen aan de bijlage II van de verordening. Deze bijlage bepaalt de voorwaarden i.v.m. :

- de installaties en uitrusting (vb. reinheid ; reinigings- en ontsmettingsmogelijkheden, homogeniteit van de producten, ...)
- het personeel (vb. kwalificatie, taakbeschrijving, verantwoordelijkheid, ...);
- de productie (vb. procedures, productieschema, preventie van kruisbesmetting, ...);

- de documentatie (geschreven procedures, formules, in voorkomend geval veterinaire voorschriften, ...);
- de autocontrole (vb. evaluatie van de leveranciers, risico-evaluatie, controleplan, beschikbare laboratoria, corrigerende maatregelen, notificatieprocedures, ...);
- het vervoer en de opslag (vb reiniging, preventie van kruisbesmetting, beheer van terugkerende flux, ...);
- de traceerbaarheid (vb. bijhouden van registers, monsters, ...)
- het terugroepen van producten (procedure voor het terugroepen, beheer van de terugkerende flux, ...).

Het koninklijk besluit van 21/02/2006 tot vaststelling van de voorwaarden inzake erkenning en toelating van inrichtingen in de diervoedersector, vervolledigt en ontwikkelt de voorschriften van de verordening op het vlak van :

- de traceerbaarheid van diervoeders, die moet gegarandeerd worden op een duidelijke manier om aldus de veiligheid te garanderen ;
- de preventie, controle en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopatieën.

Bovendien herneemt het besluit ook de voorschriften voor de erkenning van inrichtingen van de diervoedersector die gemedicineerde diervoeders vervaardigen alsook de voorschriften voor de erkenning of toelating van inrichtingen die als kritiek beschouwde diervoeders of dierlijke bijproducten van categorie 3 uitsluitend bestemd voor het voederen van dieren, in de handel brengen.

3.3.3 Specifieke voorschriften bestemd voor de veehouders

Tijdens het voederen van hun dieren moeten de veehouders voldoen aan de voorschriften voor goede praktijken vermeld in bijlage III van de verordening.

Er zijn bovendien specifieke maatregelen voorzien voor het gebruik van dierlijke eiwitten. De enige dierlijke eiwitten die een veehouder, die herkauwers houdt, mag verwerven of in zijn bezit hebben, zijn voeders die melkproducten of eiproducten bevatten, gelatine en gehydrolyseerde eiwitten afkomstig van niet-herkauwers, gehydrolyseerde eiwitten uit huiden en vellen van herkauwers en voeders voor gezelschapsdieren (honden en katten). De veehouder van niet-herkauwers zal bovendien voeders op basis van vismeel, tricalciumfosfaat van dierlijke oorsprong of bloedproducten afkomstig van niet-herkauwers mogen verwerven of in zijn bezit hebben.

Het teruggrijpen naar de sectorale gids wordt beschouwd als een bijzonder precies hulpmiddel bij de implementatie van de goede praktijken in de sector primaire dierlijke productie.

4. Sectorale gidsen

De gids van de diervoedersector (Gids voor autocontrole diervoeders) werd gevalideerd door het Agentschap op 22/12/2005. De validatie van de gids is gekoppeld aan een reeks verbintenissen van OVOCOM die betrekking hebben op o.a. het bemonsteringsplan, de problematiek over kruisbesmetting, de verduidelijking van de invoering van de HACCP principes en het rekening houden met de kleine en middelgrote ondernemingen.

5. Financiële waarborgen

De verordening voorziet de uitvoering van een studie door de Europese Commissie om een financiële waarborg in te voeren in de diervoedersector. Op termijn, zouden de exploitanten van de diervoedersector, behalve de primaire producenten, over een financiële waarborg moeten beschikken.

Tabel 1 : Erkenning, toelating of registratie geëist op basis van de gebruikte toevoegingsmiddelen

	coccidiostatica en histomonostatica groeimiddelen	Antibiotica (uitvoer)	Andere zoötechnische additieven	Vitaminen A en D Sporenelementen Cu en Se	Andere voederadditieven	Antioxidantia met maximumgehalte	Kleurstoffen : cartenoïden en xantophylen	Uit micro-organismen (bacteriën, gisten, algen, lagere zwammen) verkrege eiwit	Nevenproducten bij de fabricage van door gisting verkrege aminozuren (bijzondere stikstofverbindingen)	Andere additieven	Gemedicineerde voeders	Primaire producten	Andere
Vervaardiging en/of het in de handel brengen van primaire producties	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	E	E
Vervaardiging en/of het in de handel brengen van additieven	II.8.1	II.8.1	II.8.1	II.8.1	II.8.1	II.8.1	II.8.1	II.8.1	II.8.1	III.8.1	/	E	E
Vervaardiging en/of het in de handel brengen van voormengsels	II.8.2	II.8.2	III.8.2	II.8.2	III.8.2	III.8.2	III.8.2	III.8.2	III.8.2	III.8.2	FOD Volksgezondheid	E	E
Vervaardiging en/of het in de handel brengen van mengvoeders	II.8.3	II.8.3	III.8.3	III.8.3	III.8.3	III.8.3	III.8.3	III.8.3	III.8.3	III.8.3	II.8.6	E	E
Vervaardiging van diervoeders voor eigen gebruik door exploitant	II.8.5	/	III.8.5	III.8.5	III.8.5	III.8.5	III.8.5	III.8.5	III.8.5	III.8.5	/	E	E
Andere activiteiten	/		/	/	/	/	/	/	/	/	/	E	E

GEEL: ERKENNING
 BLAUW: TOELATING
 ORANJE: REGISTRATIE
 ROOD: FOD VOLKSGEZONDHEID

Tabel 2 : Erkenning, toelating of registratie geëist op basis van de gebruikte dierlijke eiwitten

	Vleesbeendermeel, vleesmeel, verenmeel, hoermeel...	Vismeel	Bloedmeel afkomstig van niet-herkauwers	Bloedproducten afkomstig van niet-herkauwers	gehydrolyseerde eiwitten afkomstig van delen van niet-herkauwers en huiden van herkauwers	Dicalciumfosfaat, tricalciumfosfaat	Eieren, eiproducten, melk, producten op basis van melk, blest en gelatine van niet-herkauwers afkomstig
Fabricage van voeder voor gezelschapsdieren	R	R	R	R	R	R	R
Vervaardigen van voeders voor niet-herkauwers die bepaalde dierlijke producten bevatten in een inrichting die eveneens voeders voor herkauwers maakt		II 8.4		II 8.4	R	II 8.4	R
Vervaardiging van voeders voor andere niet-herkauwers dan vissen die dierlijke producten bevatten		III 8.4		III 8.4	R	III 8.4	R
Vervaardiging van voeders voor vissen die dierlijke producten bevatten		III 8.4	III 8.4	III 8.4	R	III 8.4	R
Vervaardigen van voeders voor niet-herkauwers die bepaalde dierlijke producten bevatten voor de exclusieve behoeften van het landbouwbedrijf		III 8.6	III 8.6 (enkel toegelaten voor vis)	III 8.6	R	III 8.6	R
vervaardigen van voeders voor pelsdieren	R	R	R	R	R	R	R
in handel brengen van diervoeder die als kritisch worden beschouwd	III 8.7	III 8.7	III 8.7	III 8.7	III 8.7	III 8.7	III 8.7
Productie van voor humane consumptie behandelde melk, melkproducten en melkderivaten die als rechtstreekse bestemming diervoeding hebben	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
Veehouders die voor humane consumptie behandelde melk, melkproducten en melkderivaten vervoederen aan landbouwhuisdieren	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
Intermediaire opslag van niet verwerkt categorie 3 materiaal met de exclusieve bestemming diervoeding	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
Opslag van verwerkt categorie 3 materiaal met exclusieve bestemming diervoeding	III 8.11	III 8.11	III 8.11	III 8.11	III 8.11	III 8.11	III 8.11

GEEL: ERKENNING
 BLAUW: TOELATING
 ORANJE: REGISTRATIE
 ROOD KRUIS: VERBODEN